Plotas 4 (388,5 m²) iškastas tyrinėto sklypo R dalyje, orientuotas Š–P kryptimi. Archeologinių radinių beveik nerasta, pirminis žemės paviršius buvo pažeistas erozijos, o vėliau – XX a. vidurio žemės darbų. Čia rastas vienintelis objektas – mūrinės skliautinės krosnies liekanos. Tyrimų metu neaptikta jokios architektūrinės krosnies aplinkos (pastato, pašiūrės, kitų konstrukcijų liekanų). Krosnis statyta XVII a. pirmojoje pusėje. Jos paskirtis diskutuotina, veikiausiai tai daugiatikslės paskirties statinys. Krosnis buvo perstatinėjama ir rekonstruojama. Ji funkcionavo gana ilgą laiką – apie penkiasdešimt metų. Išlikusi krosnies pakura, skliautų fragmentai, ortakių (liuftų) liekanos. Tai viena geriausiai išlikusių tokio pobūdžio krosnių, rastų Vilniaus mieste archeologinių kasinėjimų metu.

EXPLORATIONS IN VILNIUS, IN POLOCKO STREET 6

In 2003 in the site in Vilnius, in Polocko street 6 the area of 2175.5 m² was explored. The cultural layer detected was heavily destroyed during the construction works in the middle of the 20th century. The layer dated to the 16th century survived partially only along the Baltasis alley, while the layer dated to the 17th century survived partially along the Baltasis alley and Krivių street, and also in the southern part of the site. During the works the remains of 6 buildings (two brick ones and four wooden ones) were found. In the western part of the site a brick stove dated to the 16th–17th centuries – the middle of the 17th century was found. The purpose of the stove is a matter of argument, its remains were uncovered without archaeological context.

TYRINĖJIMAI TELŠIŲ SENAMIESTYJE, TURGAUS A. 23

Laimutė VALATKIENĖ, Dalia KARALIENĖ

2003 m. ŽMA toliau tęsė Telšių senamiesčio, sklypo Turgaus aikštėje 23, 2002 m. pradėtus archeologinius tyrinėjimus, susijusius su prekybos centro „Maxima“ statybos Telšiuose darbais (žr. *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 195–198). 2002 m. buvo ištirta sklypo V dalis, o 2003 m. tiriama jo R pusė ir sklypo P pakraštys (buvusi turgavietės dalis), kurioje buvo numatyta statyti Turizmo informavimo centro pastatėlį. Iš viso ištirtas 176 m² plotas.

Sklypo R dalyje buvo tirtas 0,36–1,8 m storio kultūrinis sluoksnis, kuriame buvo aptikta buvusių XIX–XX a. pradžios medinių ūkinių statinių, medinių stulpaviečių liekanų, šulinėlis, spėjamų podėlių maisto produktams laikyti. Pastebėta, kad medinių pastatų rąstai kampuose guldyti ant akmenų. Rąstai – spygliuočių ir lapuočių medžių, stipriai aptrūniję, apnykę, vietomis apdegę. Tyrinėtame plote kai kurie mediniai pastatai buvo atstatinėjami anksčiau sudegusių pastatų vietose. Manoma, kad ankstesni šios vietos pastatai sudegė XIX a. ir XX a. pradžioje Telšiuose siautusių gaisrų metu, vėlesnieji nukentėjo Antrojo pasaulinio karo metu. Prie statinių buvo pastebėta ir kiemo grindinio pėdsakų.

Kultūriniame sluoksnyje, kuris vietomis stipriai sumaišytas, rasta daug radinių: statybinių atliekų (plytų, čerpių fragmentų), itin daug buitinės keramikos – redukcinėje ir oksidacinėje aplinkoje išdegtų įvairių indų fragmentų. Tarp jų aptikta ir daug glazūruotų indų šukių. Rasta vazoninių ir

plokštinių koklių bei jų fragmentų. Plokštiniai kokliai padengti rusva, juoda, žalia glazūra, yra ir neglazūruotų. Juose vyrauja augalinio ornamento puošyba. Be keramikos, surinkta nemažai kitų radinių iš stiklo, metalo. Rastoji medžiaga datuojama XVI–XX a. laikotarpiu.

Žemių sluoksniuose aptikta gyvulių ir paukščių kaulų, užfiksuota keletas ūkinių duobių. Kultūriniai žemių sluoksniai vietomis suardyti, sumaišyti šiose vietose buvusių statybų bei įvairių požeminių komunikacijų tiesimo ir kitų pertvarkų metu. Užfiksuoti ir buvę žemių užpylimai bei užstumdymai.

Tiriant sklypo P pakraštį (buvusi turgavietės Š dalis), 18–25 cm gylyje buvo atidengtas XX a. pradžioje klotas akmenų grindinys iš apskaldytų ir natūralių lauko akmenų. Negrįstose turgaus aikštės vietose pastebėtas purvo – žvyro suplūktas ir labai kietas 4–10 cm storio sluoksnis, atsidengęs 40–65 cm gylyje. Pastatų pėdsakų čia nepastebėta. Žemės sluoksniai maišyti, perkasti vedant dujotiekio, elektros ir kitų komunikacijų linijas. Sumaišytose žemėse rasta keletas nuo 1933 m. Telšiuose gamintų šaligatvio plytelių ir jų nuolaužų.

Tyrinėjimai rodo, kad nuo XVII a. iki Antrojo pasaulinio karo tirtoji senamiesčio dalis (išskyrus buvusios turgavietės dalį) buvo užstatyta ir apgyvendinta, nors archeologinių radinių čia rasta datuojamų ir XVI a.

2003 m. atlikti archeologiniai tyrinėjimai papildo žinias apie Telšių turgavietės ir jos aplinkos istorinę raidą. Ši senamiesčio vieta buvo tankiai apgyvendinta, ūkiniu požiūriu svarbi ir savita.

EXPLORATIONS IN TELŠIAI OLD TOWN, IN TURGAUS SQUARE 23

In 2003 ŽMA explored the area of 176 m^2 in the eastern part of the site in Turgaus square 23, in Telšiai old town. They detected the remains of a wooden structure dated to the 19th–20th centuries and different artefacts dated to the 16th–20th centuries.

ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI ŽAGARĖS SENAMIESTYJE

Ernestas VASILIAUSKAS

2003 m. gegužės mėnesį Žagarėje, Miesto aikštėje 14 JIKM atliko archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus. Jų metu buvo iškasti 2 šurfai ir ištirtas bendras 4,7 m^2 plotas, stebėta kasama 30,6 m ilgio, 1 m pločio trasa. Iš viso ištirtas bendras 30,6 m^2 plotas.

Pagal išlikusią istorinę fotonuotrauką šioje buvusioje Turgaus aikštės dalyje buvo mūriniai bei mediniai pastatai (buvo tyrinėjama medinio pastato kiemo teritorijoje). Tiriamos trasos vietoje stovėjęs pastatas pokario metais buvo nugriautas, o jo vietoje įrengtas turgelis. Kai kurie pastatai buvo rekonstruoti, tačiau didesnių statybos darbų šioje vietoje nebuvo.

Tyrinėjimų metu buvo aptikti XVIII–XX a. pirmąja puse datuojami kultūriniai sluoksniai. Kadangi tirtas plotas yra prie buvusios Naujosios Žagarės turgaus aikštės, ankstyvesni kultūriniai sluoksniai yra suardyti vėlyvesnių, XVIII–XX a. pirmosios pusės, statybų arba kasant duobes šiukšlėms. Kad šioje vietoje buvo XVI–XVII a. apstatymas, patvirtina perkastuose kultūriniuose sluoksniuose